

b) спеціальні заходи для підтримання розвитку в школі або на роботі чи додаткові гранти [3].

Отже, підсумовуючи усе вище сказане, можна дійти наступних висновків, що соціальний захист населення, а конкретно дітей інвалідів, є і був важливим напрямком будь якої держави, для побудови громадянського суспільства. Як показують численні нормативно правові акти Європи, так і України, про дітей інвалідів не забувають, та намагаються створити для такої групи населення максимально комфортні умови для життя на одному рівні з іншими громадянами держави, чого і добивались з прийняттям Європейської Конвенції з Прав Людини. Інше питання про виконання даних законодавчих актів, на територіях держав, які їх ратифікували, однак це вже питання іншого характеру, і не цієї доповіді.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>

2. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>

3. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) Рада Європи; Кодекс, Міжнародний документ, Класифікація від 06.11.1990 №ETS N 139 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_651/page2

4. Кулієва Л.Т. Пріоритетні напрямки сучасної державної політики у сфері соціального захисту інвалідів / Л.Т. Кулієва // Актуальні проблеми державного управління. – 2014 – №2(58) – С. 42-46.

Фанга Н.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
цивільного права і процесу ТНЕУ
Паславська О.Я.*

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРИПИНЕННЯ, ЗУПИНЕННЯ ТА ЗМІНИ ПРАВА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Перш за все слід зазначити, що право природокористування — це система юридичних норм і засобів, спрямованих на врегулювання відносин щодо ефективного використання, відновлення і охорони природних ресурсів, забезпечення багатогранних матеріальних, економічних і соціальних інтересів та законних прав суб'єктів природокористування. Суб'єктами права загального користування природними ресурсами можуть бути, згідно з Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2], всі громадяни для задоволення найрізноманітніших потреб та інтересів.

Воно здійснюється громадянами безкоштовно та безліцензійно, тобто для цього не потрібно відповідного дозволу уповноважених органів та осіб.

Загальним є, наприклад, право використання парків, скверів, водоймищ, лісів, збирання дикорослих ягід, грибів, горіхів тощо. До речі, якраз право загального природокористування закріплене у ст. 13 Конституції України: «Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону» [1]. Похідним від загального природокористування є спеціальне використання природних ресурсів. На відміну від першого, це використання конкретних природних ресурсів здійснюється громадянами, підприємствами, установами та організаціями у випадках, коли відповідна, визначена в законодавстві, частина природних ресурсів передається їм для використання. Зазвичай така передача є платною і такою, що визначена в часі. Надання природних ресурсів відбувається на основі спеціальних дозволів - державних актів на право постійного користування, наприклад, землю, договорів оренди землі, ліцензій, мисливських карток і т. ін.

Що стосується припинення права природокористування, то як зазначається в науковій літературі, воно може бути припинено (повністю або частково), призупинено на деякий час або змінено тільки на підставах та в порядку, передбачених законом. Для конкретних видів права природокористування, а також залежно від об'єктів цього права визначені різні підстави їх припинення, призупинення на деякий час, зміни. Деякі з підстав є загальними для всіх або багатьох видів природокористування. Інші ж мають спеціальний характер і поширюються лише на окремі види права природокористування [3; 4].

Повне припинення права природокористування настає, коли природокористувач позбавляється права користування на весь наданий йому природний об'єкт. Частковим припиненням вважається вилучення у природокористувача тільки частини природного об'єкта із збереженням за ним права користування залишеною частиною.

Підстави припинення (повністю або частково) права користування природними об'єктами передбачені у спеціальних нормативно-правових актах, зокрема, у статтях відповідних кодексів (Земельний кодекс, Кодекс України про надра, Лісовий кодекс та ін.), а також в законах про природні ресурси. Однак наведені в них підстави (перелік) припинення права користування природними об'єктами не є вичерпними. Так, наприклад, у вказаних кодексах і законах відсутня така підстава припинення будь-якого права природокористування, як смерть громадянина-природокористувача.

Існують також підстави, при наявності яких припинення права природокористування завжди обов'язкове і підстави, які залежно від рішення компетентних органів, можуть спричинити, а можуть і не спричинити припинення даного права. У зв'язку з цим такі підстави можна розмежувати на загальні та спеціальні [3, с. 75].

Для всіх видів права природокористування спільною підставою його припинення є добровільна відмова від права користування природним об'єктом або його частиною, коли відпала потреба в ньому. Термін «відпала потреба» законодавець вживає стосовно організацій, підприємств і установ, а термін «відмова від нього» – стосовно громадян. Однак принципової різниці між цими підставами припинення права природокористування немає, тим

більше, що вони названі в статтях, які визначають підстави припинення права природокористування одночасно і для організацій, і для громадян.

В обох випадках передбачається вільне волевиявлення суб'єкта природокористування. Якщо такого волевиявлення немає, підстава припинення права користування повинна бути іншою. Факт відсутності потреби в користуванні об'єктом природи може визначати лише сам користувач.

Повна відмова від природного об'єкта є обов'язковою безумовною підставою припинення права природокористування. Часткова ж відмова залежно від конкретних обставин може бути не задоволена компетентним органом, який розпоряджається природними ресурсами. Це можливо, наприклад, з мотивів недоцільності поділу цього природного об'єкту на окремі частини (наприклад, корисних копалин) або з інших важливих міркувань [8, с. 148-149].

Право користування природним об'єктом завжди припиняється із закінченням строку, на який він надавався. І тут не вимагається будь-яких додаткових підстав або рішень компетентних органів для його припинення. Однак не виключається можливість визначення такого порядку припинення права користування, при якому забезпечувався б контроль за своєчасним поверненням природного об'єкта за його цільовим призначенням і в належному стані [8, с. 150].

Підставою припинення права природокористування згідно із законодавством є необхідність вилучення природного об'єкта у природокористувача для державних, громадських та інших потреб. У всіх названих випадках це обов'язкова безумовна підстава припинення права користування.

Загальнообов'язковою, безумовною підставою припинення права природокористування є припинення діяльності підприємства, організації, установи, фермерського господарства, а також смерть громадянина.

Обов'язково припиняється повністю або частково природокористування громадян, яке здійснюється всупереч цілям і вимогам, передбаченим відповідними документами на той або інший вид природокористування. Нецільове ж природокористування, яке здійснюється підприємствами, організаціями і установами, є умовною підставою припинення права природокористування. Підстави припинення права, наприклад користування диким тваринним світом, не передбачають його нецільового використання (ст. 28 Закону України «Про тваринний світ»). Але його не слід ототожнювати з правилами порушення порядку спеціального використання об'єктів тваринного світу, а також різними правилами, нормами і вимогами по його охороні і використанню [3, с. 246].

Підставою припинення права природокористування є розірвання договору про тимчасове користування природним об'єктом, у тому числі і на умовах оренди. Воно є умовною підставою припинення того чи іншого права природокористування, бо для його дострокового розірвання необхідна наявність порушень умов договору з боку орендаря або орендодавця.

Закінчення ж строків дії таких договорів є безумовною підставою для припинення тимчасового, в тому числі і орендного користування природним об'єктом.

Деякі підстави припинення права природокористування притаманні лише користуванню окремими природними об'єктами. Тому, на відміну від вищенаведених загальних, вони є специфічними для окремих природних об'єктів.

Екологічне законодавство передбачає також випадки зупинення (тимчасової заборони), обмеження і зміни права природокористування.

Зупинення означає тимчасову заборону природокористування до виконання необхідних природоохоронних заходів, тобто зупиняється експлуатація підприємства чи окремих його об'єктів (дільниць) і одиниць обладнання.

Обмеженням права природокористування можна вважати випадки, коди на певний період (до виконання необхідних природоохоронних заходів) встановлюються обмеження викидів і скидів забруднюючих речовин та розміщення відходів у цілому по підприємству чи по окремих його цехах (дільницях) і одиницях обладнання.

При тимчасовій забороні (зупиненні) чи припиненні діяльності підприємств забороняються всі викиди і скиди забруднюючих речовин та розміщення відходів по підприємствах в цілому чи окремих їх цехах (дільницях) і одиницях обладнання.

Діяльність підприємств обмежується або тимчасово забороняється (зупиняється) в разі перевищення ними лімітів використання природних ресурсів, порушення екологічних нормативів, екологічних стандартів, а також вимог екологічної безпеки у спеціально передбачених випадках уповноваженими державними органами в межах своєї компетенції [5, с. 56].

Зміна права природокористування не означає припинення (повністю або частково) даного права, воно стосується лише самого змісту права користування, тобто змінює його мету, характер, а значить і правомочності природокористувача.

Кожний вид права природокористування має свій, визначений законом порядок припинення, зупинення або змін, який залежить від самої підстави припинення, зупинення або зміни і значною мірою від різновиду природних об'єктів.

Підсумовуючи дане дослідження, приходимо до висновку, що зміна права природокористування не означає припинення (повністю або частково) даного права, воно стосується лише самого змісту права користування, тобто змінює його мету, характер, а значить і правомочності природокористувача.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №41. – Ст. 546.
3. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навчальний посібник / Н.Р. Кобецька. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 351 с.
4. Балюк Г.І. Екологічне право України. Конспект лекції у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник / Г.І. Балюк. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 192 с.
5. Екологічне право. Особлива частина: підручник для студентів юридичних вузів і факультетів; за редакцією академіка АПрН України В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001.

6. Екологічне право України / за редакцією професорів В.К. Попова і А.П. Гетьмани. – Х.: Право, 2001.

7. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2005. – 848 с.

8. Екологічне право України: навчальний посібник / Н.В. Ільків, Я.З. Гаєцька-Колотило. – К.: Істина, 2008. – 296 с.

Філімонова А.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ТНЕУ
Ментух Н.Ф.*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ КОМАНДИТНОГО ТОВАРИСТВА ЗГІДНО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У зв'язку із впровадженням в Україні у 90-х роках ХХ ст. ринкових реформ суттєво змінилися ринкові відносини. Це спричинило відродження давно забутого інституту господарських товариств, особливе місце серед яких належить командитному товариству як різновиду «товариства на вірі» й своєрідного феномена як суб'єкта підприємницької діяльності і цивільного права.

Аналіз поняття та основних ознак командитного товариства сьогодні є досить актуальною темою, адже діяльність цих товариств зовсім недавно отримала свій розвиток. Командитне товариство визначають як форму організації середнього і малого бізнесу в Україні, що стрімко розвивається. Також ще однією підставою детального вивчення обраної теми є те, що в Україні існує незначна кількість командитних товариств порівняно з іншими видами господарських товариств.

Правове становище командитного товариства в Україні визначене кількома нормативними актами. Ч. 6 ст. 80 ГК України визначає командитне товариство як господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники) [1]. ЦК України регулює відносини у командитному товаристві ст.ст. 133-139 [2]. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р., зокрема Глава 5 Командитне товариство (ст.ст. 75-83), визначає поняття командитного товариства, зміст засновницького договору (меморандуму), права, обов'язки та відповідальність вкладників, управління справами й особливості його припинення [3].

Командитне товариство створюється і діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується усіма повними учасниками згідно із ч. 1 ст. 134 ЦК України [2].